הִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה סִימָן רלב

רלב דְּבָרִים הָאֲסוּרִים לַעֲשׂוֹת בְּשָׁעַת הַמִּנְחָה. ובו ג׳ סְעִיפִים:

א שבלי הלקט (סי׳ מז) בְּשֵׁם רַבִּי אֶפְרַיִם בְּשֵׁם רַב הַאי. ב שבת ט׳ (ע״ב).

א א**אִם הַשָּׂעָה** (א) דְּחוּקָה (ב) **יִתְפַּלְּלוּ בְּלַחַשׁ, וְאַחַר כָּךְ יֹאמַר שְׁלִיחַ צִבּוּר מָגֵן וּמְחַיֶּה וְיַעֲנֶה קְדֻשָּׁה וּמְסַיֵּם הָאֵל הַקָּדוֹשׁ, אִם אֵין שְׁהוּת** (ג) **בַּיּוֹם לִגְמֹר שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת.** הַגָּ״ה: וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיִּתְפַּלֵּל (ד) * **הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר עִם הַקָּהָל** (ה) בְּקוֹל רָם, וְכֵן נוֹהֲגִין, וְצַיִּן לְעַיֵּל סִימָן קכ״ד סְעִיף ב׳: **ב** ב**לֹא יֵשֵׁב אָדָם** (ו) **לְהִסְתַּפֵּר** (ז) **סָמוּךְ** (ח) **לְמִנְחָה עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל, וְלֹא יִכָּנֵס** (ט) * **לְבוּרְסְקִי** (מָקוֹם שֶׁמְּעַבְּדִין שָׁם הָעוֹרוֹת) (י) **וְלֹא**

בֵּאוּר הַגְּרָ״א

א (א) **דְּחוּקָה.** דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין שְׁהוּת בַּיּוֹם שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ מִתְּחִלָּה הַצִּבּוּר בְּלַחַשׁ וְאַחַר כָּךְ גַּם חֲזָרַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר כָּרָאוּי: (ב) **יִתְפַּלְּלוּ בְּלַחַשׁ.** הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִסְמְכוּ הַצִּבּוּר מִפְּנֵי הַדְּחָק לָצֵאת רַק בִּתְפִלַּת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּקוֹל רָם, דְּעִקַּר תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ הוּא, וְרַק הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר יְקַצֵּר בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁבְּקוֹל וְלֹא יֹאמַר כִּי אִם שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת לְהוֹצִיאָן יְדֵי חוֹבָתָן בְּקָדֻשָּׁה: (ג) **בַּיּוֹם.** עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רל״ג סָעִיף א׳ בְּהַגָּ״ה מָתַי נִגְמַר הַיּוֹם לְעִנְיַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, וְצַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (ס״ק יד): (ד) **הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר עִם הַקָּהָל.** הַיְנוּ שֶׁהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אוֹמֵר מִיָּד בְּקוֹל רָם, (ו) וְהַקָּהָל יֹאמַר עִמּוֹ בְּלַחַשׁ מִלָּה בְּמִלָּה עַד לְאַחַר הָאֵל הַקָּדוֹשׁ, וְטוֹב שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים אֶחָד שֶׁיַּעֲנֶה אָמֵן עַל בִּרְכַּת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר [רַמ״א לְעֵיל בְּסִימָן קכ״ד סָעִיף ב׳. וְעַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם]: **ב** (ה) **לֹא יֵשֵׁב אָדָם** וְכוּ׳. הִנֵּה מִפְּנֵי שֶׁבְּסָעִיף זֶה יֵשׁ בּוֹ פְּרָטִים רַבִּים לָכֵן מַכְרַח אָנכִי לְהַאֲרִיךְ קְצָת. הִנֵּה כָּל זֶה הַסָּעִיף לְעִנְיַן אֲכִילָה וְכֵן לְעִנְיַן לְהִסְתַּפֵּר וְלִכָּנֵס לַמֶּרְחָץ וּשְׁאָר דְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים פֹּה הוּא מִשְׁנָה בְּפָרָק קַמָּא דְּשַׁבָּת (ט׳) דְּאָסוּר סָמוּךְ לְמִנְחָה, וְלֹא בָּאֲרָה הַמִּשְׁנָה אֵיזֶה מִנְחָה אִי מִנְחָה גְּדוֹלָה [דְּהֵיְינוּ מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּמֶחֱצָה וּלְמַעְלָה, וְסָמוּךְ לָהּ הוּא חֲצִי שָׁעָה קֹדֶם דְּהַיְנוּ תֵּכֶף אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם], אוֹ מִנְחָה קְטַנָּה [דְּהוּא מִתֵּשַׁע שָׁעוֹת וּמֶחֱצָה וּלְמַעְלָה, וְסָמוּךְ לָזֶה הַיְנוּ מִתְּחִלַּת שָׁעָה עֲשִׂירִית], גַּם לֹא בָּאֲרָה הַמִּשְׁנָה מַה דְּאָסְרָה לְעִנְיַן אֲכִילָה אִי דַּוְקָא לִסְעוּדָה גְּדוֹלָה דְּהַיְנוּ סְעוּדַת נְשׂוֹאִין וּכְהַאי גַּוְנָא אֲז אָסוּר שָׁמָּא יַעֲבֹר זְמַן הַמִּנְחָה, אוֹ אֲפִלּוּ סְעוּדָה קְטַנָּה כְּסְעוּדַת כָּל אָדָם אָסוּר דְּיִלְמָא אָתֵי לְאִמְשׁוּכֵי [וְכֵן כְּהַאי גַּוְנָא יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בְּשְׁאָר דְּבָרִים הַמְּזֻכָּרִים בַּמִּשְׁנָה; דְּהַיְנוּ שָׁאסוּר לִכָּנֵס לַמֶּרְחָץ, אִי דַּוְקָא לְכַלָּא מִלְּתָא דְּמֶרְחָץ דְּהַיְנוּ לָחוּף רֹאשׁוֹ וּלְהִשְׁתַּטֵּחַ בְּחַמִּין וְצוֹנֵן וּלְהַזִּיעַ, אוֹ אֲפִלּוּ לְהַזִּיעַ בְּעָלְמָא אָסוּר שָׁמָּא יִתְעַלֵּף מֵחֲמַת חֹם הַמֶּרְחָץ, וְכֵן לְעִנְיַן בָּרְסְקִי אִי דַּוְקָא לְבָרְסְקִי גְּדוֹלָה, אוֹ אֲפִלּוּ לְעַיּוֹנֵי בְּעָלְמָא, וּכְהַאי גַּוְנָא בִּשְׁאָרֵי דְּבָרִים כַּאֲשֶׁר מְזֻכָּרִים בָּזֶה הַסָּעִיף]. וְיֵשׁ שָׁם בִּגְמָרָא שְׁנֵי תַּרוּצִים וּלְתַרְוַיְיהוּ אֵירֵי הַמִּשְׁנָה בְּמִנְחָה גְּדוֹלָה, תַּרוּץ קַמָּא דְּכַנָּנַת הַמִּשְׁנָה שֶׁאָסְרָה סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה אֵירֵי דַּוְקָא בִּסְעוּדָה גְּדוֹלָה [הָא סְעוּדָה קְטַנָּה מֻתָּר לְהַתְחִיל עַד זְמַן סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה, וְיֵשׁ שְׁמַקִּלִּין עוֹד לְתַרוּץ זֶה דַּאֲפִלּוּ סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה גַּם כֵּן מֻתָּר לְהַתְחִיל סְעוּדָה קְטַנָּה], וְתַרוּץ בָּתְרָא דְּכַנָּנַת הַמִּשְׁנָה לָאו אֲפִלּוּ סְעוּדָה קְטַנָּה סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה. וְנָחְלְקוּ הַפּוֹסְקִים בָּזֶה, הָרַי״ף (ד.) וְהָרַמְבַּ״ם (פ״ו ה״ה) פָּסְקוּ כְּתִרוּצָא בָּתְרָא וְזֶהוּ שֶׁפְּתָם הַמְחַבֵּר כְּמוֹתָם, וְהָרַמַּ״א בְּרֵישׁ דְּבָרָיו פָּסַק כְּתִירוּצָא קַמָּא. זֶהוּ תֹּרֶף הָעִנְיָן שֶׁבְּסָעִיף זֶה וַעֲתָּה נַתְחִיל לְבָאֵר אֶת דִּבְרֵי הַסָּעִיף: (ו) **לְהִסְתַּפֵּר סָמוּךְ לַמִּנְחָה.** הַאי סָמוּךְ לַמִּנְחָה הַיְנוּ סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה כַּאֲשֶׁר כָּתַב הַמְחַבֵּר בְּסוֹף דְּבָרָיו וְאַכָּלוּהוּ קָאֵי, וְאַף שֶׁעַד סוֹף זְמַן הַמִּנְחָה יֵשׁ שְׁהוּת הַרְבֵּה (ז) אֲפִלּוּ הָכִי חַיְישִׁינַן שָׁמָּא יִשְׁכַּח הַזּוֹג וְיַחֲזֹר אַחַר אַחֲרָת וְיַעֲבֹר הַמִּנְחָה, (ז) וְאִפְשָׁר שֶׁאִם יֵשׁ לוֹ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה זוּגִים מוּכָנִים לְפָנָיו שָׁרִי. כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַן הַמִּנְחָה נָכוֹן שֶׁלֹּא יִקַּח יָלָד בְּחֵיקוֹ, דְּשָׁמָּא יִטַּנֵּף בְּגָדָיו וּבְעוֹד שֶׁיַּחֲזֹר אַחַר מַיִם יַעֲבֹר מִנְחָה אוֹ יִתְאַחַר לָבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת [סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן י״ח]: (ז) **סָמוּךְ לַמִּנְחָה.** הַיְנוּ חֲצִי שָׁעָה קֹדֶם, דְּהוּא תְּחִלַּת שָׁעָה שְׁכִיעִית שֶׁהוּא מֶחֱצִי הַיּוֹם וָמַעְלָה, וְאֵין חִלּוּק בֵּין הַיּוֹם אָרֹךְ אוֹ קָצָר (ד) לְעוֹלָם חֶשְׁבִּינַן לְדַעָה זוֹ סָמוּךְ אַחַר חֲצִי הַיּוֹם: (ח) **לְמֶרְחָץ.** אֲפִלּוּ לְהַזִּיעַ בְּעָלְמָא, וְכָל שֶׁכֵּן לְכַלָּא מִלְּתָא דְּמֶרְחָץ: (ט) **לְבָרְסְקִי.** אֲפִלּוּ לְעַיּוֹנֵי בְּעָלְמָא, שֶׁמָּא יִרְאֶה שְׁנִתְקַלְקְלוּ הָעוֹרוֹת וְיִצְטָעֵר וְלֹא יִתְפַּלֵּל [רַשׁ״י (שם ד״ה ומטרידי)]. (י) וּמַשְׁמַע דְּהוּא הַדִּין לְכָל מְלָאכָה אוֹ חֶשְׁבּוֹן כַּיּוֹצֵא בּוֹ שֶׁאֶפְשָׁר לְהַמְשֵׁךְ אוֹ לִגְרֹם טִרְדָּא [וַעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה לבורסקי)], וְלָכֵן אוֹתָם הַיּוֹצְאִים לִירִידִים שֶׁטְּרוּדִים בְּקִנְיַת וּמְכִירַת סְחוֹרָה לֹא יַתְחִילוּ לְכַתְּחִלָּה סָמוּךְ לְזְמַן מִנְחָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ מִקֹּדֶם [חַיֵּי אָדָם (ח״א כלל לג ס״ב)]: (י) **וְלֹא לְדִין.** אֲפִלּוּ שָׁמְעוּ טַעֲנוֹתֵיהֶם מִכְּבָר וַעֲתָּה (ו) רָאוּ לַיָּשֵׁב בְּשְׁכִיל גְּמַר דִּין אָסוּר, שֶׁמָּא יִרְאוּ טַעַם וְיִסְתְּרוּ הַדִּין וְיִמָּשֵׁךְ הָעִנְיָן:

בֵּאוּר הַלָּכָה

א * **הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר עִם הַקָּהָל.** עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) **מַה שֶּׁהֵבִיא בְּשֵׁם הָרַלְבַּ״ח** (סי׳ טו) **דְּכַתַּעֲנִית צִבּוּר לֹא יַעֲשׂוּ כֵּן, דְּכֵיוָן שְׁאוֹמֵר הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר עֲנֵנוּ בְּרָכָה בְּקוֹלֵנוּ עֲנֵנוּ בְּרָכָה בְּפִנֵּי עַצְמָהּ וְהַקָּהָל אוֹמְרִים כְּדַרְכָּן בְּלַחַשׁ הֲלֹא לַיְּכָא עֲשָׂרָה דְּצִיְּתִי לְשָׁלִיחַ צִבּוּר, וּמִכָּל מָקוֹם אִם הַשָּׁעָה דְּחוּקָה מְאֹד יִתְפַּלֵּל מִיָּד בְּקוֹל רָם וְיֹאמַר הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר עֲנֵנוּ וְהַקָּהָל יֹאמְרוּ בְּשׁוֹמַע תְּפִלָּה. רַלְנַ״ח (סי׳ טו), מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב), וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קכ״ד סָעִיף ב׳. מַה הַכּוֹתָנוֹת דְּרַשׁוּ תְּפִלַּת הַמִּנְחָה) לֹא הִנִּיחַ לְאָמְרָהּ בְּקוֹל רָם, אֶלָּא בְּלַחַשׁ וְאַחַר כָּךְ בְּקוֹל רָם אֲפִלּוּ אַחַר שֶׁקִּיְּצַת הַחַמָּה, אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת: **ב** (ג) **לְמִנְחָה.** הַיְנוּ חֲצִי שָׁעָה קֹדֶם. וְלֹא יַחֲזִיק אָז יָלָד בְּחֵיקוֹ שֶׁמָּא יִטַּנֵּף בְּגָדָיו וּבְעוֹד שֶׁיַּחֲזֹר אַחַר הַמַּיִם יַעֲבֹר זְמַן מִנְחָה אוֹ יִתְאַחַר לָבֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

א (א) **דְּחוּקָה.** דְּהַיְנוּ שֶׁאֵין שְׁהוּת בַּיּוֹם שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ מִתְּחִלָּה הַצִּבּוּר בְּלַחַשׁ וְאַחַר כָּךְ גַּם חֲזָרַת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר כָּרָאוּי: (ב) **יִתְפַּלְּלוּ בְּלַחַשׁ.** הַיְנוּ שֶׁלֹּא יִסְמְכוּ הַצִּבּוּר מִפְּנֵי הַדְּחָק לָצֵאת רַק בִּתְפִלַּת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁיִּתְפַּלֵּל בְּקוֹל רָם, דְּעִקַּר תְּפִלָּה בְּלַחַשׁ הוּא, וְרַק הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר יְקַצֵּר בִּתְפִלָּתוֹ שֶׁבְּקוֹל וְלֹא יֹאמַר כִּי אִם שָׁלֹשׁ רִאשׁוֹנוֹת לְהוֹצִיאָן יְדֵי חוֹבָתָן בְּקָדֻשָּׁה: (ג) **בַּיּוֹם.** עַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רל״ג סָעִיף א׳ בְּהַגָּ״ה מָתַי נִגְמַר הַיּוֹם לְעִנְיַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, וְצַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (ס״ק יד): (ד) **הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר עִם הַקָּהָל.** הַיְנוּ שֶׁהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אוֹמֵר מִיָּד בְּקוֹל רָם, (ו) וְהַקָּהָל יֹאמַר עִמּוֹ בְּלַחַשׁ מִלָּה בְּמִלָּה עַד לְאַחַר הָאֵל הַקָּדוֹשׁ, וְטוֹב שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל פָּנִים אֶחָד שֶׁיַּעֲנֶה אָמֵן עַל בִּרְכַּת הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר [רַמ״א לְעֵיל בְּסִימָן קכ״ד סָעִיף ב׳. וְעַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם]: **ב** (ה) **לֹא יֵשֵׁב אָדָם** וְכוּ׳. הִנֵּה מִפְּנֵי שֶׁבְּסָעִיף זֶה יֵשׁ בּוֹ פְּרָטִים רַבִּים לָכֵן מַכְרַח אָנכִי לְהַאֲרִיךְ קְצָת. הִנֵּה כָּל זֶה הַסָּעִיף לְעִנְיַן אֲכִילָה וְכֵן לְעִנְיַן לְהִסְתַּפֵּר וְלִכָּנֵס לַמֶּרְחָץ וּשְׁאָר דְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים פֹּה הוּא מִשְׁנָה בְּפָרָק קַמָּא דְּשַׁבָּת (ט׳) דְּאָסוּר סָמוּךְ לְמִנְחָה, וְלֹא בָּאֲרָה הַמִּשְׁנָה אֵיזֶה מִנְחָה אִי מִנְחָה גְּדוֹלָה [דְּהַיְנוּ מִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּמֶחֱצָה וּלְמַעְלָה, וְסָמוּךְ לָהּ הוּא חֲצִי שָׁעָה קֹדֶם דְּהַיְנוּ תֵּכֶף אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם], אוֹ מִנְחָה קְטַנָּה [דְּהוּא מִתֵּשַׁע שָׁעוֹת וּמֶחֱצָה וּלְמַעְלָה, וְסָמוּךְ לָזֶה הַיְנוּ מִתְּחִלַּת שָׁעָה עֲשִׂירִית], גַּם לֹא בָּאֲרָה הַמִּשְׁנָה מַה דְּאָסְרָה לְעִנְיַן אֲכִילָה אִי דַּוְקָא לִסְעוּדָה גְּדוֹלָה דְּהַיְנוּ סְעוּדַת נְשׂוֹאִין וּכְהַאי גַּוְנָא אֲז אָסוּר שָׁמָּא יַעֲבֹר זְמַן הַמִּנְחָה, אוֹ אֲפִלּוּ סְעוּדָה קְטַנָּה כְּסְעוּדַת כָּל אָדָם אָסוּר דְּיִלְמָא אָתֵי לְאִמְשׁוּכֵי [וְכֵן כְּהַאי גַּוְנָא יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בְּשְׁאָר דְּבָרִים הַמְּזֻכָּרִים בַּמִּשְׁנָה; דְּהַיְנוּ שָׁאסוּר לִכָּנֵס לַמֶּרְחָץ, אִי דַּוְקָא לְכַלָּא מִלְּתָא דְּמֶרְחָץ דְּהַיְנוּ לָחוּף רֹאשׁוֹ וּלְהִשְׁתַּטֵּחַ בְּחַמִּין וְצוֹנֵן וּלְהַזִּיעַ, אוֹ אֲפִלּוּ לְהַזִּיעַ בְּעָלְמָא אָסוּר שָׁמָּא יִתְעַלֵּף מֵחֲמַת חֹם הַמֶּרְחָץ, וְכֵן לְעִנְיַן בָּרְסְקִי אִי דַּוְקָא לְבָרְסְקִי גְּדוֹלָה, אוֹ אֲפִלּוּ לְעַיּוֹנֵי בְּעָלְמָא, וּכְהַאי גַּוְנָא בִּשְׁאָרֵי דְּבָרִים כַּאֲשֶׁר מְזֻכָּרִים בָּזֶה הַסָּעִיף]. וְיֵשׁ שָׁם בִּגְמָרָא שְׁנֵי תַּרוּצִים וּלְתַרְוַיְיהוּ אֵירֵי הַמִּשְׁנָה בְּמִנְחָה גְּדוֹלָה, תַּרוּץ קַמָּא דְּכַנָּנַת הַמִּשְׁנָה שֶׁאָסְרָה סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה אֵירֵי דַּוְקָא בִּסְעוּדָה גְּדוֹלָה [הָא סְעוּדָה קְטַנָּה מֻתָּר לְהַתְחִיל עַד זְמַן סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה, וְיֵשׁ שְׁמַקִּלִּין עוֹד לְתַרוּץ זֶה דַּאֲפִלּוּ סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה גַּם כֵּן מֻתָּר לְהַתְחִיל סְעוּדָה קְטַנָּה], וְתַרוּץ בָּתְרָא דְּכַנָּנַת הַמִּשְׁנָה לָאו אֲפִלּוּ סְעוּדָה קְטַנָּה סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה. וְנָחְלְקוּ הַפּוֹסְקִים בָּזֶה, הָרַי״ף (ד.) וְהָרַמְבַּ״ם (פ״ו ה״ה) פָּסְקוּ כְּתִירוּצָא בָּתְרָא וְזֶהוּ שֶׁפְּתָם הַמְחַבֵּר כְּמוֹתָם, וְהָרַמַּ״א בְּרֵישׁ דְּבָרָיו פָּסַק כְּתִירוּצָא קַמָּא. זֶהוּ תֹּרֶף הָעִנְיָן שֶׁבְּסָעִיף זֶה וַעֲתָּה נַתְחִיל לְבָאֵר אֶת דִּבְרֵי הַסָּעִיף: (ו) **לְהִסְתַּפֵּר סָמוּךְ לַמִּנְחָה.** הַאי סָמוּךְ לַמִּנְחָה הַיְנוּ סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה כַּאֲשֶׁר כָּתַב הַמְחַבֵּר בְּסוֹף דְּבָרָיו וְאַכָּלוּהוּ קָאֵי, וְאַף שֶׁעַד סוֹף זְמַן הַמִּנְחָה יֵשׁ שְׁהוּת הַרְבֵּה (ז) אֲפִלּוּ הָכִי חַיְישִׁינַן שָׁמָּא יִשְׁכַּח הַזּוֹג וְיַחֲזֹר אַחַר אַחֲרָת וְיַעֲבֹר הַמִּנְחָה, (ז) וְאִפְשָׁר שֶׁאִם יֵשׁ לוֹ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה זוּגִים מוּכָנִים לְפָנָיו שָׁרִי. כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַן הַמִּנְחָה נָכוֹן שֶׁלֹּא יִקַּח יָלָד בְּחֵיקוֹ, דְּשָׁמָּא יִטַּנֵּף בְּגָדָיו וּבְעוֹד שֶׁיַּחֲזֹר אַחַר מַיִם יַעֲבֹר מִנְחָה אוֹ יִתְאַחַר לָבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת [סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן י״ח]: (ז) **סָמוּךְ לַמִּנְחָה.** הַיְנוּ חֲצִי שָׁעָה קֹדֶם, דְּהוּא תְּחִלַּת שָׁעָה שְׁכִיעִית שֶׁהוּא מֶחֱצִי הַיּוֹם וָמַעְלָה, וְאֵין חִלּוּק בֵּין הַיּוֹם אָרֹךְ אוֹ קָצָר (ד) לְעוֹלָם חֶשְׁבִּינַן לְדַעָה זוֹ סָמוּךְ אַחַר חֲצִי הַיּוֹם: (ח) **לְמֶרְחָץ.** אֲפִלּוּ לְהַזִּיעַ בְּעָלְמָא, וְכָל שֶׁכֵּן לְכַלָּא מִלְּתָא דְּמֶרְחָץ: (ט) **לְבָרְסְקִי.** אֲפִלּוּ לְעַיּוֹנֵי בְּעָלְמָא, שֶׁמָּא יִרְאֶה שְׁנִתְקַלְקְלוּ הָעוֹרוֹת וְיִצְטָעֵר וְלֹא יִתְפַּלֵּל [רַשׁ״י (שם ד״ה ומטרידי)]. (י) וּמַשְׁמַע דְּהוּא הַדִּין לְכָל מְלָאכָה אוֹ חֶשְׁבּוֹן כַּיּוֹצֵא בּוֹ שֶׁאֶפְשָׁר לְהַמְשֵׁךְ אוֹ לִגְרֹם טִרְדָּא [וַעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה לבורסקי)], וְלָכֵן אוֹתָם הַיּוֹצְאִים לִירִידִים שֶׁטְּרוּדִים בְּקִנְיַת וּמְכִירַת סְחוֹרָה לֹא יַתְחִילוּ לְכַתְּחִלָּה סָמוּךְ לְזְמַן מִנְחָה גְּדוֹלָה עַד שֶׁיִּתְפַּלְּלוּ מִקֹּדֶם [חַיֵּי אָדָם (ח״א כלל לג ס״ב)]: (י) **וְלֹא לְדִין.** אֲפִלּוּ שָׁמְעוּ טַעֲנוֹתֵיהֶם מִכְּבָר וַעֲתָּה (ו) רָאוּ לַיָּשֵׁב בְּשְׁכִיל גְּמַר דִּין אָסוּר, שֶׁמָּא יִרְאוּ טַעַם וְיִסְתְּרוּ הַדִּין וְיִמָּשֵׁךְ הָעִנְיָן:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ס) הַיְנוּ מַה שֶּׁרָמְזוּ הָרַמַּ״א בְּמַה שֶּׁכָּתַב וְעַיֵּן לְעֵיל וְכוּ׳: **ב** (ג) גְּמָרָא (שבת ט׳): (ד) פְּרֵי מְגַדִּים (משׁ״ז סק״א): (ה) וְגַם שֶׁמָּא יִתְקַן [רַמְבַּ״ם (פ״ו ה״ה)] וּבְתוֹךְ כָּךְ יַעֲבֹר הַזְּמַן: (ו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ז) דְּרַךְ בְּאֹקֶן זֶה קָאֵי שֶׁעַתָּה בָּא לֵישֵׁב מַחֲרָשׁ רַק בְּשְׁכִיל הַגְּמָר, דְּאִלּוּ כְּבָר יָשַׁב מִקֹּדֶם שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן בְּשְׁכִיל הַתְּחָלַת הַדִּין, אַף שֶׁגָּמַר הַדִּין הִגִּיעַ סָמוּךְ לְמִנְחָה הֲלֹא קַיְימָא לַן אִם הִתְחִילוּ אֵין מַפְסִיקִין, וּפְשׁוּט:

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה סִימָן רל"ב

קמו.

לְדִין וְלֹא לָאֱכֹל [ג](ג) אֲפִלּוּ (יא) סְעוּדָה קְטַנָּה (יב) סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה. (יג) * וְאִם (ד) הִתְחִיל (יד) בְּאַחַת מִכָּל אֵלּוּ אֵינוֹ מַפְסִיק אַף עַל פִּי שֶׁהִתְחִיל בְּאִסּוּר, [ד]וְהוּא שֶׁיִּהְא שְׁהוּת בֵּיּוֹם לְהִתְפַּלֵּל אַחַר שֶׁיִּגְמֹר סְעוּדָתוֹ אוֹ מְלַאכְתּוֹ, אֲבָל (טו) אִם אֵין שְׁהוּת לְהִתְפַּלֵּל אַחַר כָּךְ צָרִיךְ (ה) (טז) לְהַפְסִיק מִיָּד. (יז) [ה]וּמֵאֵימָתַי הַתְחָלַת תִּסְפֹּרֶת מִשֶּׁנִּיטַּח סוּדָר שֶׁל סַפָּרִים עַל בִּרְכָּיו, וְהַתְחָלַת מָרְחָץ מִשֶּׁיִּפְשֹׁט לְבוּשׁוֹ הָעֶלְיוֹן, וְהַתְחָלַת בּוּרְסְקִי מִשֶּׁיִּקְשֹׁר בֶּגֶד בֵּין כְּתֵפָיו כְּדֶרֶךְ הַבּוּרְסְקִים, וְהַתְחָלַת דִּין, (יח) אִם הָיוּ עֲסוּקִים בּוֹ מִשֶּׁיַּתְחִילוּ בַּעֲלֵי דִינִים לְטָע�ֹן, וְאִם לֹא הָיוּ עֲסוּקִים בּוֹ, (יט) מִשֶּׁיִּתְעַטְּפוּ הַדַּיָּנִים, [ו]וְלִדְיָן מִשֶּׁיֵּשְׁבוּ אַדַּעְתָּא לָדוּן, וְהַתְחָלַת אֲכִילָה (כ) מִשֶּׁיִּטֹּל (ו) יָדָיו. הגה: * וְיֵשׁ חוֹלְקִים וְסָבִירָא לְהוּ (כא) דְּסְעוּדָה קְטַנָּה (כב) מֻתָּר, (כג) וְאֵינוֹ אָסוּר רַק בִּסְעוּדַת (כד) נְשׂוּאִין אוֹ מִילָה (טור בשם רבינו תם (ספר סיסר תלק התוספות סי' מח)).

ג שָׁם וּכְרִבּ אָחָא בַּר יַעֲקֹב דִּלְישָׁנָא בַּתְרָא הוּא, וְהָרִי"ף שָׁם (ד.) וְרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק (י.) [ו.] מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (ה"ה) וְהַגָּהוֹת מֵיימוֹנִיוֹת (שם אות ז) שֶׁכֵּן הָיָה נוֹהֵג רַבִּי מֵאִיר. ד תּוֹסְפוֹת (שם ד"ה אין) וְרא"ש (פ"א סי' יח) וְהָרִי"ף (ד. ד"ה הלכך) מִמַּשְׁמָעוּת הַגְּמָרָא שָׁם וּבְסַנְהֶ ל"ח (ע"א). ה שָׁם בַּגְּמָרָא (שבת ט:) ר' (ע"א). ו רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ג ח"ד).

בְּאֵר הֵיטֵב

סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן י"ח: (ג) **סְעֻדָּה קְטַנָּה.** דִּילְמָא אָתֵי לְאַמְשׁוּכֵי. כְּתַב (מַהֲרִי"ל) [מַהֲרַי"ו וַיְיֵיל] בְּהִלְכוֹת פֶּסַח (סי' קצג) וְנִרְאֶה לִי דְּהוּא הַדִּין מִי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עַרְבִית עִם הַצִּבּוּר אָסוּר בִּמְלָאכָה וּבִלְמוּד עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל, אֲבָל בְּשַׁחֲרִית כֵּיוָן שֶׁהִצִּבּוּר מִתְפַּלְּלִין לֹא יְחִישִׁנּוּ שֶׁמָּא יִפְשַׁע, וּמַהֲאי טַעְמָא נָהֲגוּ לָאֱכֹל אַחַר זְמַן מִנְחָה קְטַנָּה, וְעוֹד דְּהַשְׁתָּא מְזַכִּיר וְקוֹרֵא לְבֵית הַכְּנֶסֶת, אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם מִנְיָן אָסוּר לִלְמֹד בְּשַׁחֲרִית קֹדֶם שֶׁיִּתְפַּלֵּל. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכֵן הוּא לְעִיל סִימָן פ"ט סָעִיף ו'. וְהָא דְּאָמְרִינַן בִּבְרָכוֹת (ד.) שֶׁלֹּא יֹאמַר אָדָם אוֹכֵל וְאֶשְׁתֶּה תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ אֶקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע אֶלָּא נִכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְקוֹרֵא וְשׁוֹנֶה וְאַחַר כָּךְ קוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, מַיְרֵי קֹדֶם זְמַנָּהּ דְּהַיְינוּ חֲצִי שָׁעָה קֹדֶם הַזְּמַן דְּאָסוּר בַּאֲכִילָה וּמַתְר בִּלְמוּד כְּדֵי שֶׁלֹּא יָהֵא יוֹשֵׁב וּבוֹטֵל חֲצִי שָׁעָה, אֲבָל בְּשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן אָסוּר לִלְמֹד אֶלָּא אִם כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ צִבּוּר, עַיֵּן לְעִיל סִימָן פ"ט סָעִיף ו'. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח): (ד) **הִתְחִיל.** אֲפִלּוּ אַחַר מִנְחָה גְּדוֹלָה אֵין מַפְסִיקִין אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַן מִנְחָה קְטַנָּה. וְאִם הִתְחִילוּ סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה מַפְסִיקִין אֲפִלּוּ יֵשׁ שְׁהוּת. וְכֵן הַפָּטוּר וּמַפְסִיק נִקְרָא הָרְיוּט. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט): (ה) **לְהַפְסִיק מִיָּד.** אֲפִלּוּ עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל כָּל שֶׁיִּוָּדַע שֶׁתִּפְשָׁךְ סְעֻדָתוֹ עַד שֶׁתְּחֻשַּׁךְ צָרִיךְ לְהַפְסִיק מִיָּד, וַאֲפִלּוּ הִתְחִיל בְּהֶתֵּר מַפְסִיק. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): (ו) **יָדָיו.** וּלְמִי שָׁרְגִיל לְהַתִּיר אֲזוֹרוֹ בְּשָׁעַת הִתְחִיל בְּהֶתֵּר מַפְסִיק. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(יא) **סְעוּדָה קְטַנָּה.** הַיְנוּ סְעוּדַת כָּל אָדָם [וְסְעוּדָה גְּדוֹלָה הוּא שֶׁל נְשׂוּאִין וּמִילָה], וְהַטַּעַם דְּחִישִׁינַן שֶׁמָּא יִמְשֹׁךְ. וְדִין אִסּוּר אֲכִילָה אוֹ מְלָאכָה קֹדֶם מַעֲרִיב יִתְבָּאֵר בְּסִימָן רל"ה סָעִיף ב'. וּלְעִנְיַן לְהַתְחִיל לִלְמֹד קֹדֶם תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, עַיֵּן לְעִיל בְּסִימָן פ"ט סָעִיף ו'. לְעִנְיַן לִמּוּד קֹדֶם תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, (ט) וְהוּא הַדִּין הָכָא כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַן מִנְחָה קְטַנָּה: (יב) **סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה.** עַיֵּן לְעִיל בְּסָעִיף קָטָן ז' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה: (יג) **וְאִם הִתְחִיל וְכוּ'.** (ט) אֲפִלּוּ הִתְחִיל אַחַר כָּךְ כָּל שֶׁלֹּא הִגִּיעַ עֲדַיִן הַחֲצִי שָׁעָה שֶׁקֹּדֶם מִנְחָה קְטַנָּה [דְּאִלּוּ כְּשֶׁהִתְחִיל (י) בְּזוֹ הַחֲצִי שָׁעָה מַפְסִיק (יא) כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַן מִנְחָה קְטַנָּה, וְאַף שֶׁיֵּשׁ שְׁהוּת הַרְבֵּה עֲדַיִן עַד הָעֶרֶב, דְּעִקַּר זְמַן מִנְחָה הוּא (יב) מִמִּנְחָה קְטַנָּה וּלְמַעְלָה, וְעַיֵּן לְקַמָּן בַּהֲגָ"ה מַה שֶּׁעָכְשָׁו נוֹהֲגִין לְהָקֵל]: (יד) **בְּאַחַת מִכָּל אֵלּוּ.** הַיְנוּ (יג) אֲפִלּוּ הִתְחִיל סְעוּדָה גְּדוֹלָה אוֹ שֶׁנִּכְנַס לְבֵרְסְקִי גְּדוֹלָה וּכְהַאי גַּוְנָא בְּשְׁאָרֵי דְּבָרִים כַּאֲשֶׁר הִזְכַּרְנוּ בַּפָּתִיחָה (סק"ה) דִּבְדַאֲבִי יֵשׁ לָחֹשׁ בְּהוּ שֶׁמָּא יִמְשֹׁךְ הַרְבֵּה, אֲפִלּוּ הָכִי אֵינוֹ מַפְסִיק כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ שְׁהוּת לְהִתְפַּלֵּל אַחַר שֶׁיִּגְמֹר סְעוּדָתוֹ אוֹ מְלַאכְתּוֹ: (טו) **אִם אֵין שְׁהוּת.** אֲפִלּוּ (יד) הִתְחִיל בְּהֶתֵּר מַפְסִיק: (טז) **לְהַפְסִיק מִיָּד.** הַיְנוּ (טו) אֲפִלּוּ עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל, כָּל שֶׁיִּוָּדַע שֶׁתִּפְשָׁךְ סְעוּדָתוֹ אוֹ מְלַאכְתּוֹ עַד (טז) שֶׁתְּחֻשַּׁךְ צָרִיךְ לְהַפְסִיק מִיָּד, שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיַעֲבֹר הַזְּמַן לְגַמְרֵי: (יז) **וּמֵאֵימָתַי הַתְחָלַת וְכוּ'.** קַאי אַמַּה שֶׁכָּתַב לְעִיל וְאִם הִתְחִיל וְכוּ': (יח) **אִם הָיוּ עֲסוּקִים.** פֵּרוּשׁ שֶׁכָּבָר יָשְׁבוּ בְּדִינֵיהֶן אֲחֵרִים: (יט) **מִשֶּׁיִּתְעַטְּפוּ.** שֶׁכָּךְ הָיוּ נוֹהֲגִים מִלְּפָנִים כְּשֶׁיּוֹשְׁבִין בְּדִין מְשׂוּם שֶׁשְּׁכִינָה שׁוֹרָה עִמָּהֶם [בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומאימתי)]: (כ) **מִשֶּׁיִּטֹּל יָדָיו.** וּמִי שָׁרְגִיל לְהַתִּיר אֲזוֹרוֹ בְּשָׁעַת אֲכִילָה, (יז) מִקְּרֵי הַתְחָלָה מִשֶּׁיַּתִּיר אֲזוֹרוֹ אַף קֹדֶם נְטִילָה: (כא) **דִּסְעוּדָה קְטַנָּה.** וּלְדִידְהוּ תִּסְפֹּרֶת דִּידָן נַמִּי שָׁרֵי מִשּׁוּם דְּמָרְחָץ אָסוּר אִי אֶבָל לְהַדְיֵא בְּשָׁעַת שָׁרֵי, וּבּוּרְסְקִי דַּוְקָא בּוּרְסְקִי גְּדוֹלָה, וְדִין דַּוְקָא הַתְחָלַת דִּין שֶׁצָּרִיךְ לָזֶה שֶׁהוּא הַרְבֵּה וְחַיִּישִׁינַן שֶׁמָּא יַעֲבֹר עַל יְדֵי זֶה הַזְּמַן, אֲבָל גְּמַר דִּין שָׁרֵי: (כב) **מֻתָּר.** הַיְנוּ סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה וְאַחַר מִכֵּן סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה, (יח) אֲבָל סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה שֶׁהוּא מִתְּחִלַּת שָׁעָה עֲשִׂירִית וּלְמַעְלָה גַּם לְדִידְהוּ אָסוּר (יט) בְּכָל אֵלֶּה, וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אִם הִתְחִילוּ אָז מַפְסִיקִין (כ) כְּשֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן דְּמִנְחָה קְטַנָּה: (כג) **וְאֵינוֹ אָסוּר וְכוּ'.** הַיְנוּ דְּלִדְידְהוּ אֵינוֹ אָסוּר לְהַתְחִיל סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה אֶלָּא סְעוּדָה גְּדוֹלָה, דִּבְדִידְהוּ דַּוְקָא שֶׁצָּרִיךְ שֶׁהוּא רַב עַל כֵּן חַיִּישִׁינַן שֶׁמָּא יִמְשֹׁךְ הַרְבֵּה עַד שֶׁיַּעֲבֹר הַזְּמַן: (כד) **נְשׂוּאִין אוֹ מִילָה.** וְהוּא הַדִּין פְּדְיוֹן הַבֵּן שֶׁיֵּשׁ שָׁם הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם מְסֻבִּין יַחַד וְעַל יְדֵי זֶה רָגִיל הַדָּבָר לְהִמָּשֵׁךְ.

בְּאוּר הֲלָכָה

דְּסָבִירָא לֵיהּ שֶׁבְּכָל מְלָאכָה אָסוּר, וּבְמָקוֹם הַצָּרֵךְ יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל:

*** וְאִם הִתְחִיל וְכוּ' אֵינוֹ מַפְסִיק. וְכָל שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַפְסִיק וּמַפְסִיק נִקְרָא חָדְיוֹט [מָגֵן אַבְרָהָם** (סק"ט) בְּשֵׁם יְרוּשַׁלְמִי (שבת פ"א ה"ב)]. **(וּבְאַמְרַת) [וּבִשְׁנוֹת]** אֶלְיָהוּ בְּפֶרֶק א' דִּבְרָכוֹת מִשְׁנָה ג' **חוֹלֵק עַל זֶה,** וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי הַזֶּה. **וְנִרְאֶה פָּשׁוּט דְּאַף לְמָגֵן אַבְרָהָם, בְּמָקוֹם דְּמַן הַדִּין יֵשׁ לְהַפְסִיק כְּגוֹן שֶׁהִתְחִיל בְּזְמַן מִנְחָה קְטַנָּה וְרַק שֶׁאָנוּ סוֹמְכִין עַל קְרִיאַת הַשָּׁמַשׁ, הַמַּחְמִיר בָּזֶה בְּוַדַּאי לֹא נִקְרָא חָדְיוֹט. וְדַע, דְּכָל הֵיכָא שֶׁאָמְרוּ שֶׁאֵינוֹ מַפְסִיק, הוּא אֲפִלּוּ אִם עַל יְדֵי זֶה יַפְסִיד הַתְּפִלָּה בְּצִבּוּר אֵינוֹ מַחֲיֵב מְדִינָא,** דְּלֹא אַטְרְחוּהוּ רַבָּנָן בְּדִיעֲבַד כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁהוּת לְהִתְפַּלֵּל אַחַר כָּךְ:

*** וְיֵשׁ חוֹלְקִים וְסָבִירָא לְהוּ דִּסְעוּדָה קְטַנָּה מֻתָּר וְכוּ'.** (ס"ק כב) **דְּסָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה גַּם לְדַעָה זוֹ אָסוּר אֲפִלּוּ סְעוּדָה קְטַנָּה. וְעַיֵּן בְּבָאוּר הַגְּרַ"א שֶׁכָּתַב דְּהָעִקָּר כְּדַעָה זוֹ, וְעַל כֵּן נִרְאֶה דְּאַף מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לִסְמֹךְ עַל הַמִּנְהָג שֶׁנָּהֲגוּ לְהָקֵל הַמְבָאר בַּהֲגָ"ה לְקַמִּיהּ, אֵין לוֹ לְהַחְמִיר רַק כְּדַעָה זוֹ הָאֶמְצָעִית אֲבָל לֹא כָּל כָּךְ כְּדַעָה רִאשׁוֹנָה:**

(ס) **פְּרִי מְגַדִּים** בְּסָעִיף קָטָן ח' בְּאֹשֶׁל אַבְרָהָם **[וּמַה שֶּׁכָּתַב שָׁם תְּחִלַּת שָׁעָה עֲשִׂירִית, לְכְאוֹרָה לְפִי מַה דְּמַשְׁמַע מִמָּגֵן אַבְרָהָם שָׁם בְּמִסְקָנָתוֹ אֵין לְהַחְמִיר לְעִנְיַן לִמּוּד אַחֲצִי שָׁעָה, וְאוּלַי דְּגַם הַפְּרִי מְגַדִּים לְאוֹ דַּוְקָא קָאָמַר]. וּפְשׁוּט דְּאִם הִתְחִיל בִּלְמוּד קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן דְּחִיּוּב תְּפִלָּה אֵינוֹ חַיָּב לְהַפְסִיק אִם יִשְׁאַר לוֹ שְׁהוּת אַחַר כָּךְ לְהִתְפַּלֵּל בִּזְמַן תְּפִלָּה,** כְּמוֹ שָׁם בְּסִימָן פ"ט, עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ל): (ע) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט): (י) מָגֵן אַבְרָהָם (שם): (יא) הרא"ש (שבת פ"א סי' יח): (יב) לְכָךְ מַחְמִרִינַן יוֹתֵר כְּשֶׁמַּתְחִיל סָמוּךְ לָהּ: **(יג) בַּ"ח** (ס"ו) **וְאֵלִיָּה רַבָּה** (סק"ו) **וּפְרִישָׁה** (סק"ו) **דְּלֹא כְּטַ"ז** (סק"ב), **וְכֵן מַשְׁמַע בְּמְאִירִי** (ט. ד"ה המשנה השניה), **וְעַיֵּן בְּרָשָׁבָ"א** (ט: ד"ה עודר)

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ז ברכות כ"ח (ע"ב). ח טור.

(כה) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ סְעוּדָה גְּדוֹלָה סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה שָׁרֵי (בעל המאור שבת ג: ד"ה מתני') והגהות מרדכי פרק קמא דשבת (סי' מנג)). וְיֵשׁ אוֹמְרִים דִּסְעוּדָה קְטַנָּה (כו) אֲפִלּוּ סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה שָׁרֵי (טור בשם ר"י). (כז) וְנָהֲגוּ לְהָקֵל כְּשְׁתֵּי הַסְּבָרוֹת, דְּהַיְנוּ בִּסְעוּדָה גְּדוֹלָה סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה וּבִסְעוּדָה קְטַנָּה סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה, וְאֶפְשָׁר הַטַּעַם (כח) מִשּׁוּם דְּעַכְשָׁו קוֹרִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת (כט) לֹא חֲיִישִׁינַן דִּלְמָא יִפְשַׁע וְלֹא יִתְפַּלֵּל (אגודה פרק קמא דשבת (סי' ו)). (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן פ"ט (ס"ו)). מִיהוּ בִּסְעוּדָה גְּדוֹלָה (ל) יֵשׁ לְהַחְמִיר אֲפִלּוּ סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה, *וַאֲפִלּוּ אִם הִתְחִיל (לא) קֹדֶם לָכֵן (לב) כְּשֶׁמַּגִּיעַ מִנְחָה קְטַנָּה וְהַשָּׁעָה (ז) עוֹבֶרֶת (לג) צָרִיךְ לָקוּם וּלְהִתְפַּלֵּל (טור ובית יוסף (ד"ה וכתב"ף) בשם הפוסקים): **ג זוְהָא דְּאָסוּר לֶאֱכֹל סְעוּדָה קְטַנָּה הַיְנוּ כְּשֶׁקּוֹבֵעַ לִסְעוּדָה, אֲבָל לְטַעַם דְּהַיְנוּ אֲכִילַת פֵּרוֹת (לד) מֵתָר, חוְהוּא הַדִּין לֶאֱכֹל פַּת (מ) (לה) כַּבֵּיצָה כְּדָרְךְ שֶׁאָדָם אוֹכֵל בְּלֹא קֶבַע מֵתָר:**

בֵּאוּר הַלָּכָה

* **וַאֲפִלּוּ אִם הִתְחִיל קֹדֶם לָכֵן וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לא). **וּבְדָרְךְ הַחַיִּים** (זמן תפילת המנחה ס"ח) **רָאִיתִי שֶׁפּוֹסֵק דְּאִם הִתְחִיל קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ זְמַן דִּסְמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה [דְּהַיְנוּ קֹדֶם שֶׁלֹּשׁ שָׁעוֹת זְמָנִיּוֹת קֹדֶם הַלַּיְלָה] אֲפִלּוּ סְעוּדָה גְּדוֹלָה אֵין מַפְסִיקִין, וּמִשְּׁמַע שָׁם מִינֵּיהּ דְּהַיְנוּ אֲפִלּוּ יוֹדֵעַ שֶׁתִּמָּשֵׁךְ סְעוּדָתוֹ עַד הַלַּיְלָה, אֶלָּא פּוֹסֵק אֵיזֶה זְמַן מוּעָט קֹדֶם שֶׁיִּגְמֹר זְמַן הַתְּפִלָּה, וַאֲפִלּוּ בִּמָּקוֹם שֶׁאֵין קוֹרִין לִבֵּית הַכְּנֶסֶת,** עַיֵּן שָׁם, וְלִכְאוֹרָה הוּא דִּלְא כְּדַעַת הָרַמְ"א. וְנִרְאֶה שֶׁטַּעַם הַדֶּרֶךְ הַחַיִּים, דְּמַה שֶּׁפּוֹסֵק הַטּוּר דְּאִם אֵין שְׁהוּת לְהִתְפַּלֵּל בֵּיתוֹ אַחַר גְּמַר סְעוּדָתוֹ דְּפוֹסֵק מִיָּד, נִמּוֹקָא כֵּן לְעֵיל בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, הַיְנוּ כְּשֶׁהִתְחִיל בְּאֹפוּר, אֲבָל כְּשֶׁהִתְחִיל בְּהֶתֵּר אֵין צָרִיךְ לִפְסֹק מִיָּד אֶלָּא פּוֹסֵק אֵיזֶה זְמַן מוּעָט קֹדֶם שֶׁיִּגְמֹר הַיּוֹם כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְפַּלֵּל. וְאָנוּ סוֹמְכִין עַל דַּעַת הַמָּאוֹר (שבת ג: ד"ה מתני') דְּעַד שֶׁיַּגִּיעַ זְמַן סְמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה אֲפִלּוּ סְעוּדָה גְּדוֹלָה מֻתָּר לְהַתְחִיל, וְאִם כֵּן נִקְרָא אָז הִתְחִיל בְּהֶתֵּר, **אֲבָל מֵהָרַמְ"א מִשְּׁמַע דְּאֲפִלּוּ הִתְחִיל בִּזְמַן הַהֶתֵּר לְכוֹלֵי עָלְמָא צָרִיךְ לָקוּם מִיָּד כְּשֶׁיַּגִּיעַ זְמַן מִנְחָה קְטַנָּה אִם יוֹדֵעַ שֶׁתִּמָּשֵׁךְ סְעוּדָתוֹ עַד הַלַּיְלָה, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה:**

בַּאֵר הֵיטֵב

אֲכִילָה, מִשֶּׁיִּתְיַר אֲזוֹרוֹ אֲפִלּוּ קֹדֶם נְטִילָה: (ז) **עוֹבֶרֶת.** עַיֵּן לְעֵיל סָעִיף קָטָן ה' דַּאֲפִלּוּ עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל צָרִיךְ לְהַפְסִיק אִם יוֹדֵעַ שֶׁתִּמָּשֵׁךְ סְעֻדָּתוֹ עַד שֶׁתְּתַחֵשֵׁךְ. כָּתַב בְּאֵר שָׁבַע (באר מים חיים סי' יב) כְּשֶׁיֵּשׁ חֲתָנָה בְּשַׁבָּת וְלֹא יָצְאוּ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת עַד אַחַר חֲצוֹת, יִתְפַּלְּלוּ מִנְחָה בְּצִבּוּר וְאַחַר כָּךְ יֹאכְלוּ דִּסְעֻדַּת נְשׂוּאִין הֲרֵי סְעֻדָּה גְּדוֹלָה, אֲבָל סְעֻדַּת בְּרִית מִילָה לֹא מִקְרֵי סְעֻדָּה גְּדוֹלָה: **ג (מ) כַּבֵּיצָה.** דְּוַקָא וְלֹא יוֹתֵר. וְנִרְאֶה לִי דְּלִשְׁתִּיָּה יוֹתֵר מִכַּבֵּיצָה נָמֵי אָסוּר. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יז):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וּסְעוּדַת שַׁבָּת (כמ) וְיוֹם טוֹב לֹא מִיקְרֵי סְעוּדָה גְּדוֹלָה [בֵּית יוֹסֵף (ד"ה דתנן)]: **(כה) וְיֵשׁ אוֹמְרִים וְכוּ' וְיֵשׁ אוֹמְרִים וְכוּ'.** שְׁתֵּי אֵלּוּ הַדֵּעוֹת מְקִלִּין יוֹתֵר מִדֵּעוֹת הַקּוֹדְמוֹת דִּלְדִידְהוּ רַק בְּאֹפֶן אֶחָד אָסוּר, וְנָחֳלְקָן זֶה מִזֶּה דְּלֵישׁ אוֹמְרִים הָרִאשׁוֹן רַק סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה (כו) אָסוּר וַאֲפִלּוּ סְעוּדָה קְטַנָּה, אֲבָל סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה שָׁרֵי הַכֹּל, וְיֵשׁ אוֹמְרִים הַשֵּׁנִי סְבִירָא לְהוּ בְּהֶפֶךְ דִּסְעוּדָה גְּדוֹלָה אָסוּר אֲפִלּוּ סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה, וּסְעוּדָה קְטַנָּה מֻתָּר אֲפִלּוּ סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה: **(כו) אֲפִלּוּ סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה וְכוּ'.** מַשְׁמַע דִּכְשֶׁהִגִּיעַ זְמַן מִנְחָה קְטַנָּה (כג) מוּדָּה דְּאָסוּר לְהַתְחִיל, וּבְהַגָּהַת מָרְדְּכַי (שבת פ"א ס' תנא) מֻכָּל גַּם בָּזֶה וְדַעְתּוֹ דְּאֵין אִסּוּר אֶלָּא בִּסְעוּדָה גְּדוֹלָה סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה, וְכֵן מַשְׁמַע בְּמַהֲרַ"י וַיְיל (סי' קצג) דְּנָהֲגוּ הָעוֹלָם לְהָקֵל אַף לְאַחַר שֶׁהִגִּיעַ זְמַן מִנְחָה קְטַנָּה: **(כז) וְנָהֲגוּ לְהָקֵל כְּשְׁתֵּי וְכוּ'.** וְכֵן הֶעְתִּיקוּ הָאַחֲרוֹנִים: **(כח) מִשּׁוּם דְּעַכְשָׁו וְכוּ'.** וּמַיְירֵי שֶׁדַּרְכּוֹ גַּם כֵּן לֵילֵךְ לְהִתְפַּלֵּל בְּצִבּוּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אֲבָל אִם דַּרְכּוֹ לְהִתְפַּלֵּל בִּיחִידוּת בְּבֵיתוֹ לֹא מִהֲנֵי [דֶּרֶךְ הַחַיִּים (זמן תפילת המנחה ס"ג)]: **(כט) לָא חַיְישִׁינַן וְכוּ'.** אָמְנָם מִיָּד שְׁקוֹרִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת צָרִיךְ לְהַפְסִיק וּלְהִתְפַּלֵּל, דְּאִי לָאו הָכִי מַאי תַּקָּנָתֵיהּ [שָׁם]. וְעַד דְּדָרְקָא סְעוּדָה קְטַנָּה סוֹמְכִין עַל קְרִיאַת הַשַּׁמָּשׁ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, (כד) אֲבָל סְעוּדָה גְּדוֹלָה אֵין סוֹמְכִין עַל קְרִיאָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהַתִּיר לְהַתְחִיל סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה [דְּהַיְנוּ מִשֶּׁתַּשַׁע שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה], מִשּׁוּם דִּשְׁכִיחָא שִׁכְרוּת. וּמַשְׁמַע (כה) מֵהָאַחֲרוֹנִים דְּלִעְנִין לַיְלָה דְּמֻתָּר לְהַתְחִיל סָמוּךְ לְמִנְחָה קְטַנָּה אֲפִלּוּ בְּעֵרֶב שַׁבָּת לְמָרְדְּכַי אֵין לְעַנְיֵן כָּל הַדְּבָרִים שֶׁמָּזְכָּר לְעֵיל בְּסָעִיף זֶה, סָמְכִינַן עַל קְרִיאַת הַשַּׁמָּשׁ לְבֵית הַכְּנֶסֶת כְּמוֹ לְעִנְיַן סְעוּדָה קְטַנָּה. וְהִנֵּה לְפִי זֶה מַתָּר לֵילֵךְ בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְמָרְדְּכַי אֲפִלּוּ כְּשֶׁהִגִּיעַ זְמַן מִנְחָה קְטַנָּה בְּמָקוֹם שֶׁהַשַּׁמָּשׁ קוֹרֵא לְבֵית הַכְּנֶסֶת, אָמְנָם אַנְשֵׁי מַעֲשֶׂה נוֹהֲגִין לְהִתְפַּלֵּל (כו) מִקֹּדֶם שֶׁהוֹלְכִין לְבֵית הַמָּרְחָץ, (כז) וְיֵשׁ שֶׁמְּדַקְדְּקִין לְזַהֵר לְהִתְפַּלֵּל מִקֹּדֶם אֲפִלּוּ כְּשֶׁהוֹלְכִין לְבֵית הַמָּרְחָץ סָמוּךְ לְמִנְחָה גְּדוֹלָה דְּהַיְנוּ אַחַר חֲצוֹת כְּמוֹ שֶׁמָּזְכָּר בְּמַעֲשֶׂה רַב (סי' קי), אָמְנָם הַנּוֹהֲגִין לְהָקֵל בָּזֶה אֵין לְמִחוֹת בְּיָדָן דְּיֵשׁ לָהֶם עַל מַה שֶּׁיִּסְמְכוּ וְכַנַּ"ל. אֲבָל כָּל זֶה דַּוְקָא אִם הַשַּׁמָּשׁ יַכְרִיז גַּם לְאַנְשֵׁי בֵּית הַמֶּרְחָץ לָצֵאת מִבְּעוֹד יוֹם אֵיזֶה זְמַן קֹדֶם הַשְׁקִיעָה בִּכְדֵי (כמ) שֶׁיַּסְפִּיק לָהֶם הָעֵת אַחַר צֵאתָם לְהִתְפַּלֵּל בִּזְמַנּוֹ, דְּאִי לָאו הָכִי לֹא נוֹכַל לִסְמֹךְ עַל זֶה כְּלָל: **(ל) יֵשׁ לְהַחְמִיר.** הַיְנוּ (כט) שֶׁלֹּא לִסְמֹךְ עַל קְרִיאַת הַשַּׁמָּשׁ לְהַתְחִיל אָז הַסְּעוּדָה, דְּשָׁכִיחַ שִׁכְרוּת וּבְשִׁכְרוּת לֹא מְהֲנֵי הַקְּרִיאָה. (ל) וּלְפִי זֶה כְּשֶׁיֵּשׁ חֲתָנָה בְּשַׁבָּת וְלֹא יָצְאוּ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת עַד אַחַר חֲצוֹת יִתְפַּלְּלוּ מִנְחָה מִקֹּדֶם וְאַחַר כָּךְ יֹאכְלוּ, דִּסְעוּדַת נְשׂוּאִין הֲרֵי סְעוּדָה גְּדוֹלָה: **(לא) קֹדֶם לָכֵן.** דְּהַיְנוּ שֶׁהִתְחִיל (לא) הַסְּעוּדָה גְּדוֹלָה קֹדֶם חֲצוֹת דְּאָז עֲדַיִן זְמַן הֶתֵּר לְכֹלֵי עָלְמָא: **(לב) כְּשֶׁמַּגִּיעַ וְכוּ' וְהַשָּׁעָה עוֹבֶרֶת.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר כֵּיוָן שֶׁמִּשֶּׁעָה שֶׁיִּמָּשֵׁךְ סְעוּדָתוֹ עַד הַלַּיְלָה יֵשׁ לְהַחְמִיר מִשֶּׁעָה זוֹ שֶׁיִּגִּיעַ זְמַן מִנְחָה קְטַנָּה: **(לג) צָרִיךְ לָקוּם וּלְהִתְפַּלֵּל.** נִרְאֶה דְּדַוְקָא בִּסְעוּדָה גְּדוֹלָה וּמִשּׁוּם דְּשִׁכְרוּת, דְּלֹא סָמְכִינַן עַל קְרִיאַת הַשַּׁמָּשׁ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְכַנַּ"ל לְכָךְ פּוֹסֵק מִיָּד, אֲבָל בִּסְעוּדָה קְטַנָּה אֵין צָרִיךְ לִפְסֹק מִיָּד, דְּיוּכַל לִסְמֹךְ עַל קְרִיאַת הַשַּׁמָּשׁ לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְכַנַּ"ל [וַאֲפִלּוּ אִם הִתְחִיל סְעוּדָתוֹ אַחַר שֶׁהִגִּיעַ זְמַן מִנְחָה קְטַנָּה] דְּיִפְסֹק מִסְּעוּדָתוֹ כְּשֶׁיִּקְרָא הַשַּׁמָּשׁ לְבֵית הַכְּנֶסֶת: **ג (לד) מֵתָר.** אֲפִלּוּ כְּבָר הִגִּיעַ זְמַן מִנְחָה קְטַנָּה, וַאֲפִלּוּ אִם אוֹכֵל הַרְבֵּה פֵּרוֹת, דְּזֶה לֹא מִקְרֵי סְעוּדָה. וְתַבְשִׁיל הָעֲשׂוּי מֵחֲמֵשֶׁת הַמִּינִים גַּם כֵּן מֵתָר אִם אֵינוֹ קוֹבֵעַ עֲלֵיהֶם [דֶּרֶךְ הַחַיִּים (שם ס"ז)]: **(לה) כַּבֵּיצָה.** וְלֹא יוֹתֵר. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יז) דְּבִשְׁתִיָּה יוֹתֵר מִכַּבֵּיצָה נָמֵי אָסוּר, אַף דְּלִעְנְיַן אֲכִילָה חוּץ לַסְּכָּה חֲשִׁיב עֲרַאי אַף בְּיוֹתֵר מִכַּבֵּיצָה, בָּזֶה דְּהַחֲשָׁשׁ הוּא שֶׁמָּא יִמְשֹׁךְ, וְזֶה שֶׁיָּךְ בִּשְׁתִיָּה יוֹתֵר (נ) אִם הוּא מַשְׁקֶה הַמְשַׁכֵּר. וּסְתָם מַשְׁקֶה מֵתָר לִשְׁתּוֹת אֲפִלּוּ הַרְבֵּה:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כמ) וּבְחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל לג ס"ב) כָּתַב דְּסְעוּדַת יוֹם טוֹב מִקְרֵי סְעוּדָה גְּדוֹלָה, וְצָרִיךְ עִיּוּן מְנַיִן לוֹ זֶה וַהֲלֹא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה דתנן) בְּשֵׁם הַגָּהוֹת מֵיימוֹנִיּוֹת (פ"ו אות ז) מְבֹאָר לְהֶפֶךְ: **(כמ) וּבְאֶמֶת בְּחֶרֶף בְּיָמִים הַקְּצָרִים כְּשֶׁבָּא מִבֵּית הַמֶּרְחָץ הֲלֹא יְדוּעַ שְׁמְצָוָה עַל כָּל אָדָם לְזָרֵז עַל הַדְּלֵקַת הַנֵּרוֹת שֶׁלֹּא יַעַבְרוּ הַזְּמַן, וְלֹא יְהֵיהּ לוֹ שְׁהוּת עַל יְדֵי זֶה לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה בִּזְמַנָּהּ, בְּוַדַּאי מֵהַנָּכוֹן לְהַקְדִּים לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה מִקֹּדֶם וַאֲפִלּוּ בִּיחִידוּת:** (כמ) רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּלֹא כְּמִנְהַג הָעוֹלָם שֶׁנּוֹהֲגוּ לְהָקֵל גַּם בָּזֶה וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב מִתְּחִלָּה: **(נ) מָגֵן אַבְרָהָם** (ס"ק טז) בְּשֵׁם בְּאֵר שָׁבַע (באר מים חיים סי' יב): **(נא) וּלְפִי רְהִיטַת לְשׁוֹן רַמ"א מַשְׁמַע דְּהֵיְינוּ אֲפִלּוּ בִּמָּקוֹם שֶׁקּוֹרִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת:** ג **(נב)** דֶּרֶךְ הַחַיִּים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah